

**SEMANTIC FEATURES OF INTERACTION BETWEEN  
RESULTATIVE CONSTRUCTIONS AND MARKER OF  
REALIZATION OF SITUATION 了 LE IN THE CHINESE LANGUAGE**

*D. Merzliuk*  
Senior Lecturer  
Kyiv National Linguistic University  
73, Velyka Vasylkivska st., Kyiv, 03150, Ukraine  
[mengt84@hotmail.com](mailto:mengt84@hotmail.com)

The article deals with the issue of forming the aspectual semantics of an utterance as a result of the interaction of various grammatical markers of the category of aspect. The aspectual meaning of a sentence is by its nature composite, formed as an interaction of grammatical and semantic features of linguistic means of different levels. The article deals with the peculiarities of interaction between the resultative constructions of the modern Chinese language and the aspectual marker 了 *le*. Resultative constructions in Chinese consist of a main predicate representing a certain process and an additional predicate indicating a certain state as a result of the previous process. Resultative constructions include structures with result modifiers and direction modifiers. From the point of view of aspectual semantics, such structures are means of realization of completive meaning, namely the completion of an action or the achievement of a resultant state as the limit of an action. The following are the actional properties of resultative constructions with direction and result modifiers: [limit+], [dynamism+], [duration-], and these constructions can be attributed to the aspectual class of achievements.

The grammatical marker 了 *le* acts as a mean of expressing the aspectual semantics of the realization of a certain situation, focusing on the fact that a certain situation has been realized or has taken place. At the same time, the semantics realized by the grammatical marker 了 *le* in the utterance is also determined by the aspectual properties of the predicate.

Resultative constructions as those, that belong to the class of achievements, in interaction with the grammatical indicator 了 *le*, form a complementary interpretation of the situation, i.e. the fact of realization of the result of the action. However, since resultative constructions imply the achievement of a certain state resulting from an action, the semantics of the grammatical marker 了 *le* in such structures can also be interpreted as the occurrence or beginning of a certain resultative state that has occurred and continues to exist at the moment of speech or at the moment of reference time.

Thus, the interaction of resultative constructions and the grammatical marker 了 *le* forms a complex aspectual meaning of the utterance, which includes the semantics of realization of a certain result caused by the action, as well as the semantics of occurrence and existence of the resultative state relevant at the moment of speech.

**Keywords:** aspectual meaning, perfectivity, resultativity, resultative state, modifiers, completivity.

---

## СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ РЕЗУЛЬТАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ ТА ПОКАЗНИКА РЕАЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЇ 了 LE В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Д. О. Мерзлюк

У поданій статті розглядається питання формування аспектуальної семантики висловлювання як результату взаємодії різних граматичних маркерів категорії аспекту. Аспектуальне значення висловлювання за своєю природою є складеним, формується як взаємодія граматичних і семантичних особливостей мовних засобів різних рівнів. У статті розглянуто особливості взаємодії результативних конструкцій сучасної китайської мови й аспектуального показника 了 le. Результативні конструкції китайської мови складаються з основного предиката, що презентує певний процес, і додаткового предиката, що вказує на певний стан як результат попереднього процесу. Результативні конструкції включають структури з модифікаторами результату та модифікаторами напрямку. Такі структури з точки зору аспектуальної семантики є засобом реалізації комплетивного значення, а саме завершення дії, досягнення результативного стану як межі дії. Акціональні властивості результативних конструкцій з модифікаторами напрямку та результату мають такі акціональні властивості: [граничність+], [динамічність+], [тривалість-], і можуть належати до акціонального класу досягнень.

Граматичний показник 了 le виступає засобом вираження аспектуальної семантики реалізації певної ситуації, фокусується на тому факті, що певна ситуація відбулася або мала місце. Водночас семантика, що реалізується граматичним показником 了 le у висловлюванні, визначається також акціональними властивостями предикату.

Результативні конструкції, що належать до класу досягнень, у взаємодії з граматичним показником 了 le формують комплетивну інтерпретацію ситуації, тобто факт реалізації саме результату дії. Однак, оскільки результативні конструкції імплікують досягнення певного стану, що є результатом дії, семантика граматичного показника 了 le в таких структурах може бути також інтерпретована як поява або початок певного результативного стану, що з'явився і продовжує існувати на момент мовлення або на момент референтного часу.

Таким чином, взаємодія результативних конструкцій і граматичного показника 了 le формує складене аспектуальне значення висловлювання, що включає семантику реалізації певного результату, викликаного дією, а також семантику появи й існування результативного стану, що є релевантним на момент мовлення.

**Ключові слова:** аспектуальне значення, перфективність, результативність, результативний стан, модифікатори, комплетивність.

**Постановка проблеми.** Аспектуальне значення висловлювання (внутрішня темпоральна структура ситуації, що описується у висловлюванні) за своєю природою є композитною [Smith 1997, 1–2], тобто такою, що реалізується у взаємодії різнорівневих засобів, зокрема лексичних, граматичних (морфологічних і синтаксичних) та контекстуальних. Крім взаємодії із засобами інших рівнів, граматичні показники категорії аспекту взаємодіють між собою, формуючи аспектуальну семантику висловлювання з більш складною структурою. Так, у сучасній китайській мові відбувається взаємодія показників прогресивного аспекту (正在 zhèngzài) і дуративного аспекту (着 zhe), засобів реалізації семантики делімітативності (редуплікація дієслів) і морфологічного

---

показника реалізації ситуації 了 le, морфологічного показника реалізації ситуації і результативних конструкцій. У дослідженні функціонально-семантичної категорії аспектуальності сучасної китайської мови актуальним є визначення семантики та функцій взаємодії різних граматичних показників категорії аспекту китайської мови між собою.

**Огляд літератури.** Структурні й семантичні особливості результативних конструкцій та їх функціонування як засобів реалізації категорії аспектуальності розглянуто в праці John Beavers [Beavers 2012]. Б. Комрі [Comrie 1976] розглядав аспектуальну семантику результативних станів як підвид категорії перфекту. Результативні конструкції (модифікатори результату) китайської мови, їхні структурні та семантичні особливості детально розглянуті в праці Лю Юехуа [刘月华 2001]. Р. Сяо та Т. МакЕнері розглядали аспектуальні особливості комплетивного аспекту, граматичним показником якого є результативні конструкції (resultative verb compounds) [McEneaney and Xiao 2004]. Дослідженням граматичного показника 了 le присвячена праця Ч. Лі та С. Томпсон, що розглядали показник 了 le як маркер перфективності [Li and Thompson 1989]; Р. Сяо та Т. МакЕнері визначали службове слово 了 як показник актуального аспекту [McEneaney and Xiao 2004]; Дай Яоцзін розглядає граматичний показник 了 le як маркер аспектуальної категорії реалізації ситуації [戴耀晶 1997].

**Мета** нашого дослідження – розглянути семантичні особливості взаємодії результативних конструкцій як показників комплетивного аспекту та маркера реалізації ситуації 了 le.

Категорія аспектуальності об'єднує різнорівневі засоби, що визначають внутрішню темпоральну структуру певної ситуації або події. Аспектуальна семантика висловлювання формуються внаслідок взаємодії лексичних, граматичних і контекстуальних засобів, зокрема акціональних особливостей дієслів (аспектуальних властивостей, що закладені в семантиці самого дієслова), граматичних засобів (морфологічні показники граматичної категорії аспекту), часових адвербіалів тощо. Так, Сунь Їнцзе пропонує розглядати аспектуальне значення висловлювання як результат взаємодії акціональних особливостей дієслова (动词词汇体 dòngcí cíhuì tǐ), типу ситуації (述谓体 shù wèi tǐ) і граматичної категорії аспекту (语法体 yǔfǎ tǐ) [孙英杰 2007, 43].

Структура граматичної категорії аспекту в китайській мові базується на дихотомії категорій перфективності та імпрефективності. Перфективність розглядає певну ситуацію як єдине граничне ціле, тоді як категорія імпрефективності розглядає ситуацію з точки зору фаз її перебігу, зосереджуючись на певній фазі (початок, перебіг або завершальна стадія ситуації) [Мерзлюк 2017]. Категорія перфективності в китайській мові містить такі семантичні зони, як семантика реалізації ситуації (морфологічним показником цього значення є маркер 了 le), семантика експерієнтивності (граматичним маркером цієї семантики є морфологічний показник 过 guo), семантика комплетивності (реалізується результативними конструкціями) та семантика делімітативності (засобом реалізації цієї семантики є редуплікація дієслів) [Мерзлюк 2021]. У структурі висловлювання ці граматичні і лексико-граматичні показники взаємодіють не лише з акціональними особливостями дієслів і контекстуальними засобами, а також можуть взаємодіяти між собою, тим самим формують аспектуальне значення висловлювання як результат такої взаємодії.

---

Результативні конструкції – це синтаксичні структури, що містять основне дієслово, яке репрезентує певний процес, і додатковий предикат, який вводить певний стан, що настає як результат процесу, описаного у висловленні [Beavers 2012, 913].

Результативні конструкції (результативи) реалізують стани, що були спричинені певною дією в минулому, тобто вказують на певний стан, що є результатом дії. Такий результативний стан зберігається на момент певного референтного часу [Bybee 1994, 63]. Б. Комрі, розглядаючи семантику категорії перфекта, виокремлює в його структурі результативний перфект – поточний стан, який є результатом певної минулої ситуації, що, власне, відображає релевантність минулої ситуації до теперішнього (на момент мовлення або на момент референтного часу) стану [Comrie 1976, 56].

Таким чином, ми можемо визначити таку базову структуру результативних конструкцій:

$$V_{\text{proc.}} - V_{\text{res.}}$$

де  $V_{\text{proc}}$  – процес, що призводить до зміни стану;

$V_{\text{res}}$  – певний стан, що з'явився як результат попереднього процесу (зміни стану).

Розглядаючи семантику та семантичні зв'язки в результативних конструкціях, варто зазначити, що існують значні розбіжності стосовно акціональних властивостей таких предикативних структур. Єдина особливість результативних конструкцій, стосовно якої дослідники доходять згоди, – це граничний характер результативів, оскільки результативні конструкції описують певну подію з визначеною кінцевою точкою [Wechsler 2005, 258], якою є саме результативний стан.

Водночас існують певні розбіжності щодо належності результативних конструкцій до акціонального класу виконань (accomplishment) або акціонального класу досягнень (achievement). Це пов'язано, на нашу думку, з різними інтерпретаціями першого елемента результативної конструкції. У випадку, якщо структура результативних конструкцій розглядається таким чином: певна каузативна подія, що викликає зміну стану певного актанта (суб'єкта / об'єкта), ця зміна результується в певний стан; тоді подія може бути інтерпретована як така, що включає процес (зміну стану) і результат такого завершення, тобто має такі акціональні характеристики: [тривалість +], [граничність +], [динамічність+], така подія може бути класифікована як клас виконання [孙英杰 2007, 104–105].

З іншого боку, семантика результативних конструкцій може бути інтерпретована як вказівка на певний результуючий стан, і подієва структура не включає попередній процес, а фокусується лише на стані як результаті цього процесу. У такому випадку акціональні характеристики події можуть бути визначені таким чином: [тривалість -], [граничність +], [динамічність+], що відповідає класу досягнень.

У сучасній китайській мові результативні конструкції – це структури, що складаються з двох елементів, у цій структурі перший елемент вказує на певну дію, а другий елемент – на результат такої дії [Jian Kang Loar 2011, 122]. Другий, результативний, елемент у сучасній китайській мові реалізується через синтаксичну категорію модифікаторів – постпозиційний елемент, який розширює, доповнює або пояснює основний предикат [刘月华 2001, 533].

---

Китайська дослідниця Лю Юехуа виокремлює декілька типів модифікаторів у китайській мові, зокрема [刘月华 2001, 533]:

- 1) модифікатор результату (结果补语 *jiéguǒ bǔyǔ*);
- 2) модифікатор напрямку (趋向补语 *qūxiàng bǔyǔ*);
- 3) модифікатор можливості (可能补语 *kěnéng bǔyǔ*);
- 4) модифікатор стану (情态补语 *qíngtài bǔyǔ*);
- 5) модифікатор ступеня (程度补语 *chéngdù bǔyǔ*);
- 6) кількісний модифікатор (数量补语 *shùliàng bǔyǔ*);
- 7) прийменниковий модифікатор (介词补语 *jiècí bǔyǔ*).

На нашу думку, синтаксична категорія модифікаторів у системі синтаксису китайської мови пов'язана з поняттям результату в широкому сенсі, але в системі граматичної категорії аспекту китайської мови включаються модифікатори результату та модифікатори напрямку як засоби, що експлікують певний результативний стан, який з'явився внаслідок певної дії. Такий результативний стан може бути певним фізичним станом (白衬衣的领子变黑了 *Bái chèn yī de lǐng zǐ biàn hēi le* – Комірець білої сорочки почорнів), психічним станом (你记住我的话 *Nǐ jì zhù wǒ de huà* – Запам'ятай мої слова) або якісним станом (哭红眼睛 *Kū hóng yǎn jīng* – плакати, що аж очі почервоніли) [Jian Kang Loag 2011, 122].

Синтаксичні структури з модифікаторами в китайській мові містять дві предикації:

1. 白衬衣的领子变黑了 *Bái chèn yī de lǐng zǐ biàn hēi le* – Комірець білої сорочки почорнів.

Це висловлювання включає такі предикації:

a) 白衬衣的领子变 *Bái chèn yī de lǐng zǐ biàn* – Комірець білої сорочки змінився;

б) 白衬衣的领子黑了 *Bái chèn yī de lǐng zǐ hēi le* – Комірець білої сорочки почорнів.

Як стверджує Лю Юехуа, найчастіше між основним предикатом і модифікатором утворюються причинно-наслідкові зв'язки: основний предикат виступає каузатором або способом появи додаткового ефекту – результату, що вводиться модифікатором [刘月华 2001, 533].

2. 卧铺全卖光了 *Wò pù quán mài guāng le* – Квитки на спальні місця продані повністю, без залишку.

У цьому висловлюванні стан 光 *guāng* «без залишку, дочиста» спричинений дією 卖 *mài* «продавати».

Результативні конструкції китайської мови мають такі аспектуальні властивості: комплетивність, цілісність, динамічність [Xiao, McEneaney 2004, 166]. Цілісність результативних конструкцій проявляється в неможливості виокремити фази розгортання ситуації (початок, перебіг, завершення), уся ситуація розглядається як єдине ціле. Динамічність таких синтаксичних структур пов'язана з тим, що поява певного результативного стану викликана певним процесом, певними динамічними змінами стану.

Комплетивність є диференціюючою ознакою комплетивного аспекту, засобом реалізації якого є результативні конструкції. Комплетивність розуміється як досягнення певною дією своєї межі, тобто кінцевої точки, що є невід'ємною частиною події або ситуації, на відміну від термінативності, що передбачає



припинення виконання дії без досягнення кінцевої точки або межі [RXiao, McEnergy 2004, 27].

3. 我.....看到了有一年多没见的唐早晨。 Wǒ.....kàn dào le yǒuyī nián duō méi jiàn de Táng Zǎochén. – Я побачив Тан Цзаоченя, якого не бачив більше року.

У прикладі 3-результативна конструкція 看到 kàn dào «побачити» реалізує, що процес 看 kàn «дивитися» досягнув своєї кінцевої межі (результату) – 看到 kàn dào «побачити».

Засобами реалізації комплетивного аспекту в китайській мові є модифікатори результату та модифікатори напрямку. Модифікатори результату фокушуються саме на результативному стані, що виник унаслідок певної дії, імплікують комплетивність певної ситуації [Xiao, McEnergy 2004]. Модифікатори напрямку вказують на певний результативний стан, локалізуючи його просторово, ці модифікатори імплікують певну кінцеву точку, таким чином, ситуація перетворюється на граничну [Мерзлюк, 2018].

Оскільки результативні конструкції в китайській мові фокушуються саме на певному стані як результат дії, з точки зору акціональних особливостей їх можна розглядати як похідні досягнення [Xiao, McEnergy 2004, 167].

Стосовно граматичного показника 了 le в дослідженнях категорії аспектуальності сучасної китайської мови і досі ведуться дискусії щодо його семантики та функцій. Ми вважаємо граматичний показник 了 le засобом, який виражає семантику реалізації ситуації, тобто факту, що певна ситуація відбулася або відбудеться. Водночас взаємодія маркера 了 le з різними акціональними класами предикатів реалізує різну аспектуальну семантику [Мерзлюк 2022]. Розглянемо взаємодію граматичного показника 了 le з результативними конструкціями в китайській мові.

**Взаємодія аспектуального показника 了 le та структур із модифікаторами результату.** Ми можемо визначити дві структури, у рамках яких взаємодіють модифікатори результату та показник 了 le:

а)  $V_{act} - M_{res} - 了$ ;

б)  $V_{act} - M_{res} - 了 - O$ ,

де  $V_{act}$  – дієслово, що вказує на певну дію;

$M_{res}$  – модифікатор результату, що вводить результат дії  $V_{act}$ ;

$O$  – об'єкт висловлювання.

4. 就这样, 唐早晨的朋友们总算是到齐了。 Jiù zhèyàng, Táng Zǎochén de péngyǒumen zǒngsuàn shì dàoqí le. – Ось таким чином, друзі Тан Цзаочень нарешті зібралися разом.

5. 我把他踢疼了。 Wǒ bǎ tā tīténg le. – Я його боляче пнув.

6. 林德顺以为自己听错了。 Lín Déshùn yǐwéi zìjǐ tīngcuò le. – Лінь Дешунь вирішив, що він неправильно почув.

Оскільки аспектуальне значення висловлювання є складеним, є результатом взаємодії елементів різних рівнів, у наведених прикладах аспектуальна семантика висловлювання реалізується у взаємодії результативної конструкції та показника 了 le. Як було зазначено вище, результативна конструкція, до складу якої входить дієслово та модифікатор результату, за своїми акціональними властивостями є досягненням, тобто граничною, динамічною та моментальною подією. Відповідно, показник 了, взаємодіючи в межах

висловлювання з граничними предикатами, дає змогу інтерпретувати ситуацію як комплетивну [Xiao and McEnery 2004; Мерзлюк 2022]. За таких умов ми можемо інтерпретувати структуру  $V_{act} - M_{res} - 了$  як реалізацію певного результату. Водночас семантика результативних конструкцій фокусується саме на результативному стані, що виникає внаслідок певної дії, і цей стан триває на момент мовлення або на момент певного референтного часу. Відповідно, у таких структурах взаємодія результативних конструкцій та показника 了 le може також інтерпретуватися як реалізація певного результату та початок або поява певного результативного стану.

Так, у прикладі 4 результативна конструкція 到齐 dàoqí «прибути всім, в повному складі» вводить стан 齐 qí «всі зібрані разом» як результат дії 到 dào «прибути». І на момент мовлення цей стан триває. Використання показника 了 у цьому висловлюванні акцентує увагу на подієвому характері ситуації, фокусуючись на тому, що стан 齐 qí «всі зібрані разом» був реалізований, тобто цей стан з'явився (як результат певної дії) і продовжує існувати.

Аналогічно в прикладах 5 і 6 стани 疼 téng «болісний» та 错 cuò «помилковий» є результативними станами, що з'явилися внаслідок дій 踢 tī «пнути» та 听 tīng «слухати». Граматичний показник 了 le в цих прикладах вказує на реалізацію цих результативних станів, а саме факт досягнення результату, зміну ситуації, що пов'язана з появою цих станів, та існування цих станів на момент мовлення.

У таких структурах  $V_{act} - M_{res} - 了$ , коли після результативної конструкції та показника 了 le відсутній об'єкт, дискусійним є статус самого показника 了 le, адже в граматичній системі сучасної китайської мови можна говорити про два омонімічні службові елементи: аспектуальний морфологічний показник 了<sub>1</sub> le<sub>1</sub> та модальну кінцеву частку 了<sub>2</sub> le<sub>2</sub> [吕叔湘 1999, 351–352]. Однією з диференційних ознак цих двох елементів є саме позиція елемента у висловлюванні. Традиційно службове слово 了 le, що займає позицію безпосередньо після дієслівного присудка перед об'єктом висловлювання, розглядається як аспектуальний показник 了<sub>1</sub> le<sub>1</sub>. Службове слово 了 le, що займає позицію в кінці висловлювання, визначається як модальна кінцева частка 了<sub>2</sub> le<sub>2</sub>. Але у структурі  $V_{act} - M_{res} - 了$  показник 了 le, з одного боку, займає позицію після предиката, а з іншого – стоїть у кінці висловлювання. Таким чином, у таких структурах є певна двозначність щодо статусу службового слова 了 le. Чжао Юаньжень висловлював ідею про те, що в таких структурах 了 le є гаплогією, коли один із показників у структурі  $V_{act} - M_{res} - 了_1 - 了_2$  опускається, а граматичне значення 了<sub>1</sub> le<sub>1</sub> та 了<sub>2</sub> le<sub>2</sub> реалізується одним граматичним показником [赵元任 1979].

Водночас інтерпретація функції показника 了 le у структурі  $V_{act} - M_{res} - 了$  як засобу реалізації семантики зміни ситуації також дає нам можливість розглядати службове слово 了 le в такій структурі як таке, що поєднує в собі семантику реалізації ситуації і семантику зміни та появи певного стану.

7. 本来人家的生活很美满, 被你这么一插进去, 人家的幸福马上就变成了痛苦。 Běnlái rénjiā de shēnghuó hěn měimǎn, bèi nǐ zhème yī chā jìn qù, rénjiā de xìngfú mǎshàng jiù biàn chéngle tòngkǔ. – На самому початку життя було прекрасним, але коли в нього вліз ти, щастя людини відразу ж перетворилося на страждання.

8. 周围坐满了纳凉的人。 Zhōuwéi zuò mǎnle nàliáng de rén. – Довкола всі місця були зайняті людьми, що насолоджувалися прохолодою.

9. 林德顺看清了男孩的脸。 Lín Déshùn kàn qīngle nánhái de liǎn – Ліннь Дешунь чітко розгледів обличчя хлопчика.

10. 我们吃完了冰棍。 Wǒmen chī wánliǎo bīnggùn. – Ми доїли ескімо.

В іншій структурі з модифікаторами результату  $V_{act} - M_{res} - 了$  – О службове слово 了 le, виходячи з його позиції у висловлюванні, може визначатися як 了<sub>1</sub> le<sub>1</sub> – аспектуальний морфологічний показник, що виражає семантику реалізації ситуації. Але, як і в попередній групі прикладів (висловлювання 4–6), у прикладах 7–10 результативна конструкція реалізує певний стан як результат дії. У прикладі 7 стан 成 chéng «перетворення» є результатом дії 变 biàn «змінюватися», у прикладі 8 стан 满 mǎn «заповнений» є результатом дії 坐 zuò «сідати», а в прикладі 9 стан 清 qīng «чіткий» викликаний виконаний дією 看 kàn «дивитися». Трохи інша ситуація в прикладі 10, де модифікатор результату 完 wán реалізує значення комплетивності (досягнення дією своєї кінцевої точки) дії 吃 chī «їсти» і водночас імплікує, що такий стан завершеності продовжує існувати. Таким чином, і у структурі  $V_{act} - M_{res} - 了$  – О ми можемо говорити про наявність певного результативного стану, відповідно показник 了 в такій структурі може бути інтерпретований як такий, що вказує на реалізацію певного результату, а також реалізує семантику появи певного стану («перетворення», «заповненості», «чіткості», «завершеності»).

**Взаємодія граматичного показника 了 та модифікаторів напрямку.** Модифікатори напрямку пов'язані з появою результату дії як досягнення певної межі, що локалізується у просторі, у поєднанні з показником 了 le також реалізують семантику початку або появи певної ситуації та досягнення просторової межі як результату дії. Але водночас у характері взаємодії модифікаторів напрямку та показника 了 le є низка відмінностей від взаємодії модифікаторів результату та показника 了 le.

Позиція 了 le в результативних конструкціях з модифікаторами напрямку.

У структурах з модифікаторами напрямку граматичний показник 了 le може займати різні позиції:

а) після модифікатора:  $V_{act} - M_{dir} - 了 - (O)$  ;

б) безпосередньо після дієслова:  $V_{act} - 了 - M_{dir} - (O)$ ,

де  $V_{act}$  – дієслово, що вказує на процес;

$M_{dir}$  – модифікатор напрямку, що просторово локалізує досягнення певної межі як результат дії  $V_{act}$  ;

O – об'єкт висловлювання.

11. 唐早晨小心翼翼地走进了我的屋子。 Táng Zǎochén xiǎoxīnyùyì de zǒu jìnle wǒ de wūzi. – Тан Цзаочень обережено зайшов до моєї кімнати.

У структурах, де морфологічний показник 了 le перебуває в постпозиції до модифікатору напрямку, він вказує на реалізацію певного результату, а також появу певного стану як результату дії, тобто в цьому випадку його функція подібна до структур взаємодії 了 le і результативних модифікаторів.

У прикладі 11 дія 走 zǒu «йти» призводить до результату 进 jìn «увійти», що визначає просторову межу як результат, досягнення якої визначає завершення дії (комплетивність події). Морфологічний показник 了 le вказує на реалізацію



---

результату 进 jìn «увійти», а також на появу результативного стану «перебування суб'єкта в певному приміщенні».

12. 于是我妻子脸色铁青地走了出来。 Yúshì wǒ qī zǐ liǎnsè tiěqīng de zǒule chūlái. – Тому моя дружина вийшла з обличчям, блідим від гніву.

Інша позиція морфологічного показника 了 le у структурах із модифікаторами напрямку – позиція між основним дієсловом і самим модифікатором. Така структурна особливість не притаманна результативним модифікаторам, що може свідчити про більш тісний зв'язок модифікаторів результату й основного дієслова. У такій позиції (між дієсловом і модифікатором напрямку) морфологічний показник 了 le пов'язаний не з усією структурою «дієслово – модифікатор напрямку», а лише з основним дієсловом, його функція в такому висловлюванні – вираження факту реалізації дії, але не реалізації результату.

У прикладі 12 морфологічний показник 了 le вказує, що була реалізована дія 走 zǒu «йти», мовець бачив процес цієї дії [刘月华 2001], проте розглядає її як єдине неподільне ціле, як ситуацію, що вже відбулася. І після реалізації дії настає вже результативний стан 出来 chūlái «вийти». На відміну від висловлювання 11, де можна спостерігати факт реалізації та настання певного результату, але не факт відбування певної дії.

Модифікатори напрямку реалізують семантики просторової межі розвитку певної ситуації переважно у випадках, коли основне дієслово, що виражає процес, є дієсловом із семантикою руху. Водночас, поєднуючись з дієсловами, що не реалізують семантику руху, модифікатори напрямку можуть мати результативну семантику (досягнення певною дією результату або мети), а також семантику стану, реалізуючи значення початку, перебігу та припинення певної ситуації [刘月华 2001, 548]. Ця семантика стану є результатом граматикалізації значень модифікаторів напрямку, і такі випадки можуть розглядатися як реалізації аспектуальної семантики фазовості.

13. 我坐车的时候睡着了, 结果坐过了站。 Wǒ zuòchē de shíhòu shuìzhāole, jiéguǒ zuòguòle zhàn. – Коли їхав потягом, я заснув, унаслідок чого я проїхав свою станцію [刘月华 2001].

У прикладі 13 модифікатор напрямку 过 guò реалізує результативну семантику, виражаючи, що потрібна точка (в часі або просторі) була пройдена. Використання морфологічного показника 了 le підкреслює факт реалізації цього результату.

14. 我妻子看着我和唐早晨笑了起来。 Wǒ qīzi kànzhe wǒ hé Táng Zǎochén xiàole qīlái. – Дружина, дивлячись на мене та Тан Цзаоченя, розсміялася.

У прикладі 14 модифікатор напрямку 起来 qǐlái реалізує аспектуальну семантику інсептивності – початку та подальшого розвитку ситуації. Використання аспектуального показника 了 le фокусується на факті реалізації самої дії, на тому, що дія відбулася, тоді як 起来 qǐlái акцентує увагу на тому, що дія тривала і розвивалася після початку реалізації.

15. 我不敢回家了, 我遇上了麻烦。 Wǒ bù gǎn huí jiāle, wǒ yù shàngle máfan. – Я не наважуюся повертатися додому, я зіштовхнувся з проблемами.

У прикладі 15 модифікатор напрямку 上 shàng реалізує аспектуальну семантику інсептивності, вказуючи, що певний стан або подія (遇 yù «зіштовхнутися») почала відбуватися і продовжує існувати далі. Тоді як морфологічний показник 了 le в цьому висловлюванні підкреслює реалізацію початку ситуації.

---

16. 他感到天空有些暗下来了。Tā gǎndào tiānkōng yǒuxiē àn xiàláile. – Він відчув, що небо трохи потемніло.

У висловлюванні 16 модифікатор 下来 реалізує аспектуальну семантику переходу від динамічного стану до статичного стану, морфологічний показник 了 le підкреслює факт реалізації цього переходу, а також виражає семантику зміни стану і появи нового стану.

**Висновки та перспективи подальшого дослідження.** Результативні конструкції в сучасній китайській мові є структурами, що складаються з основного предиката, що вводить певну дію, і додаткового предиката (модифікатора), що презентує певний результативний стан, який виникає внаслідок основної дії. Такі результативні конструкції фокусуються саме на досягнутому результаті, тому можуть розглядатися як предикати досягнення (граничні, динамічні, моментальні предикати). Результативні конструкції в китайській мові включають два основні типи: структури з модифікаторами результату та структури з модифікаторами напрямку. Результативні конструкції китайської мови можуть взаємодіяти з морфологічними показниками аспектуальної семантики, зокрема з граматичним показником 了 le. У взаємодії граматичного показника 了 le та результативних конструкцій формується аспектуальне значення висловлювання: реалізація певного результату та поява результативного стану, що існує на момент мовлення або на певний референтний час.

У перспективах подальшого дослідження входить вивчення ступеня граматикизації модифікаторів напрямку та результату, семантичні та функціональні особливості модифікаторів напрямку, взаємодія граматичних засобів (морфологічних та синтаксичних) і контекстуальних у формуванні аспектуального значення висловлювання.

#### ЛІТЕРАТУРА

Мерзлюк Д. О. Диференційні ознаки перфективів і імперфективів у сучасній китайській мові. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Філологія»*, 2017. Вип. 17. С. 185–192.

Мерзлюк Д. О. Модифікатори напрямку як засоби реалізації аспектуальних значень у сучасній китайській мові. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2018. Вип. 6. С. 209–215.

Мерзлюк Д. О. Структура функціонально-семантичної категорії аспектуальності в китайській мові. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність* : матеріали міжнародної наукової конференції, 24 листопада 2021 р. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 330–334.

Мерзлюк Д. О. Функціонально-семантичні особливості аспектуального маркера реалізації ситуації 了 в сучасній китайській мові. *Китаєзнавчі дослідження*, 2022 р., № 1. С. 47–56.

Bybee J., Perkins R., Pagliuca W. *The Evolution of Grammar: tense, aspect, and modality in the languages of the world*. The University of Chicago Press. 1994. 398 p.

Beavers J. Resultative Constructions. *The Oxford Handbook of Tense and Aspect*. / R. Binnick. Oxford University Press. 2012. P. 908–933.

Comrie B. *Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*. Cambridge University Press, 1976. 142 p.

---

Li Ch., Thompson S. *Mandarin Chinese. A Functional Reference Grammar*. University of California Press, 1989. 691 p.

Loar Jian Kang. *Chinese Syntactic Grammar. Functional and Conceptual Principles*. New York, 2011. 494 p

Loar Jian Kang. *Learn to Use Chinese Aspect Particle*. Routledge. 2019. 285 p.

McEnery T., Xiao R. *Aspect in Mandarin Chinese: A corpus-based study*. John Benjamins Publishing Company, 2004. 303 p.

Smith C. *The Parameter of Aspect*. Kluwer Academic Publishers, 1997. 349 p.

Wechsler S. Resultatives Under the ‘EventArgument Homomorphism’ Model of Telicity. *The Syntax of Aspect. Deriving Thematic and Aspectual Interpretation*. / N. Erteschik-Shir, T. Rapoport. Oxford University Press, 2005. P. 255–273.

常娜。体貌义构式“V上了”研究。汉语学习。2015年，第三期。60–68页。

戴耀晶。现代汉语时体系统研究。江苏教育出版社，1997年。177页。

刘月华。实用现代汉语语法。北京：商务印书馆，2001年。1005页。

吕叔湘。现代汉语八百词。北京：商务印书馆，1999年。760页。

孙英杰。现代汉语体系统研究。黑龙江人民出版社，2007年。257页

赵元任。汉语口语语法。北京：商务印书馆，1979。380页。

## REFERENCES

Merzlyuk D.O. (2017), “Dyferentsiyni oznaky perfektyviv i imperfektyviv u suchasnyy kytays’kiy movi”, *Visnyk Mariupol’s’koho derzhavnoho universytetu. Seriya Filolohiya*, Vol. 17. Pp. 185–192.

Merzlyuk D.O. (2018), “Modyfikatory napryamku yak zasoby realizatsiyi aspektual’nykh znachen’ u suchasnyy kytays’kiy movi”, *Zakarpats’ki filolohichni studiyi*, Uzhhorod. Vol. 6. Pp. 209–215.

Merzlyuk D.O. (2021), “Struktura funktsional’no-semantychnoyi katehoriyi aspektual’nosti v kytays’kiy movi”, *Kytays’ka tsyvilizatsiya: tradytsiyi ta suchasnist’: materialy mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi*, 24 lystopada 2021 r. Kyiv: Vydavnychyy dim “Hel’vetyka”. Pp. 330–334.

Merzlyuk D.O. (2022), “Funktsional’no-semantychni osoblyvosti aspektual’noho markeru realizatsiyi sytuatsiyi 了 v suchasnyy kytays’kiy movi”, *Kytayeznavchi doslidzhennya*, № 1. Pp. 47–56.

Bybee J., Perkins R. and Pagliuca W. (1994), *The Evolution of Grammar: tense, aspect, and modality in the languages of the world*. The University of Chicago Press.

Beavers J. “Resultative Constructions”, in Binnick, R. (Ed), *The Oxford Handbook of Tense and Aspect*. Oxford University Press.

Comrie B. (1976), *Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*. Cambridge University Press.

Li Ch., Thompson S. (1989), *Mandarin Chinese. A Functional Reference Grammar*. University of California Press.

Loar Jian Kang. (2011), *Chinese Syntactic Grammar. Functional and Conceptual Principles*. New York.

Loar Jian Kang. (2019), *Learn to Use Chinese Aspect Particle*. Routledge.

McEnery T. and Xiao R. (2004), *Aspect in Mandarin Chinese: A corpus-based study*. John Benjamins Publishing Company.

Smith C. (1997), *The Parameter of Aspect*. Kluwer Academic Publishers.

---

Wechsler S. “Resultatives Under the ‘EventArgument Homomorphism’ Model of Telicity”, in N. Erteschik-Shir, T. Rapoport (Ed). *The Syntax of Aspect. Deriving Thematic and Aspectual Interpretation*. Oxford University Press. Pp. 255–273.

Chang Na. (2015), “Timao yi gou shi “V shangle” yanjiu”, *Hanyu xuexi*. Di san qi. Pp. 60–68.

Dai Yaojing. (1997), *Xiandai hanyu shi ti xitong yanjiu*. Jiangsu jiaoyu chubanshe.

Liu Yuehua. (2001), *Shiyong xiandai hanyu yufa*. Beijing: Shangwu yinshuguan.

Lü Shuxiang. (1999), *Xiandai hanyu babai ci*. Beijing: Shangwu yinshuguan.

Sun Yingjie. (2007), *Xiandai hanyu ti xitong yanjiu*. Heilongjiang renmin chubanshe.

Zhao Yuanren. (1979), *Hanyu kouyu yufa*. Beijing: Shangwu yinshuguan.

*Стаття надійшла до редакції 31.07.2023*